

Blik- og Rørarbejderforbundets standpunktspapir om brug af asbestbekendtgørelsens strafferegler

19. januar 2022

Resume

Blik- og Rørarbejderforbundet foretog i marts 2017 politianmeldelse af et boligselskab og et entreprenøraktieselskab for overtrædelse af bl.a. asbestbekendtgørelsen.

Statsadvokaten har i afgørelse af 1. december 2021 tilsluttet sig Nordsjællands Politis beslutning af 7. oktober 2021 om at anse straffesagen for forældet.

Afgørelsen er truffet på baggrund af en juridisk udtalelse fra Arbejdstilsynet af 8. juli 2021 til brug for sagen. I udtalelsen vurderer Arbejdstilsynet, at asbestbekendtgørelsens straf ramme på 2 år kun kan anvendes, hvis der er konstateret alvorlig sygdom eller død som følge af overtrædelsen af asbestbekendtgørelsen.

Da sygdomme efter påvirkning med asbest først indtræder mange år efter eksponeringen, indebærer vurderingen fra Arbejdstilsynet, at den forhøjede straf ramme i asbestbekendtgørelsen reelt aldrig kan bruges.

Baggrund

Det er strafframmen, der bestemmer forældelsesfristen.

Det er den maksimale straf for overtrædelse af en given bestemmelse, der bestemmer forældelsesfristen. Det fremgår af straffelovens § 93.

Straffeloven § 93:

"Forældelsesfristen er

- 1) 2 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 1 år for overtrædelsen.*
- 2) 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år.*
- 3) 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 10 år.*
- 4) 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid"*

Strafframmer i asbestbekendtgørelsen og arbejdsmiljøloven

Af Asbestbekendtgørelsen (bkg. Nr. 1792/2015) fremgår af § 41, "Medmindre højere straf er forskyldt efter lov om arbejdsmiljø eller anden lovgivning straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år den der ...".

Udgangspunktet vil dermed være, at forældelsesfristen for overtrædelse af asbestbekendtgørelsen er 5 år, jf. Strfl. § 93 nr. 2.

I arbejdsmiljøloven er den almindelige strafframme 1 år, Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Det fremgår af lovens § 82. Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel i indtil 2 år, når overtrædelsen har medført en ulykke med alvorlig personskade eller døden til følge.

Den konkrete sag

Statsadvokaten angiver følgende begrundelse for at anse den konkrete sag som forældet:

"Begrundelse

Begrundelsen for min afgørelse er, at jeg er enig med Arbejdstilsynet og Nordsjællands Politi i, at det pågældende forhold er forældet. Det betyder, at der ikke bliver rejst nogen straffesag.

Ved min afgørelse har jeg lagt vægt på det samme som politiet, og jeg finder ikke grundlag for at tilsidesætte den foretagne vurdering om sammenhængen mellem forældelsesfristerne i arbejdsmiljøloven og asbestbekendtgørelsen, således, at overtrædelser af asbestbekendtgørelsen, som ikke har medført alvorlig personskade eller død, er undergivet en 2-årig forældelse, da det er hovedreglen i hjemmelsloven (arbejds miljøloven)."

Nordsjællands Politi angav i afgørelse af 7. oktober 2021 bl.a. følgende begrundelse:

"Arbejdstilsynet har den 8. juli 2021 afgivet en udtalelse, som er modtaget i anklagemyndigheden den 28. juli 2021.

Det fremgår af udtalelsen, at Arbejdstilsynet som følge af lex superior princippet vurderer, at asbestbekendtgørelsens strafferamme på 2 år skal læses i lyset af arbejdsmiljølovens systematik, jf. § 82, stk. 1, sammenholdt med stk. 2, således at overtrædelser af asbestbekendtgørelsen, som ikke har medført alvorlig personskade eller

død, er undergivet en 2-årig forældelse, da det er hovedreglen i hjemmelsloven (arbejds miljøloven).”

Juridiske fortolkningsprincipper

”Lex superior” (lat. ”højere lov”) er et retsligt princip, som går ud på, at retsregler af højere rang går forud for regler af lavere rang, *hvis der er modstrid mellem reglerne.*

Ved siden af dette princip gælder det såkaldte ”Lex specialis” princip (lat. ”speciallov”), hvorefter en lovregel i en *speciallov går forud for lovregel af mere generel karakter, der dækker samme område.*

Arbejdstilsynets vurdering følger det forkerte princip

Det er grundlæggende Blik- og Rørarbejderforbundets standpunkt, at sagen burde være vurderet efter ”Lex specialis” princippet. Der er ikke er modstrid mellem reglerne i arbejdsmiljøloven og asbestbekendtgørelsen. Asbestbekendtgørelsen må anses som den mest specialiserede regel om straf for overtrædelse af de arbejdsmiljøretlige regler om asbest.

Personskade som følge af asbestpåvirkning indtræder først efter mange år

Personskade og sygdom efter påvirkningen med asbestfibre har det kendetegn, at det indtræder mange år eller årtier efter påvirkningen med asbest. F.eks. debuterer lungehindecancer, hvis eneste kendte årsag er eksponering med asbestfibre, sjældent før tidligst 20 år efter påvirkningen af asbest, men debuttidspunktet ses også mere end 30 år efter påvirkningen med asbestfibre.

Konsekvens af Arbejdstilsynets og Statsadvokatens vurdering

Konsekvensen af Arbejdstilsynets fortolkning af strafbestedelsen i asbestbekendtgørelsen er, at denne kun vil kunne anvendes, når der er konstateret alvorlig sygdom eller død, som følge af udsættelsen for asbest.

Da ingen asbestrelaterede sygdomme indtræder inden for en tidsramme på 5 år indebærer fortolkningen, at den længere straf ramme på 2 år i asbestbekendtgørelsen aldrig vil komme i brug. Strafbestemmelsen er dermed illusorisk hvilket næppe er meningen.

Konklusion

Det er Blik- og Rørarbejderforbundets standpunkt, at det må sikres, at den forhøjede straf ramme for overtrædelsen af asbestbekendtgørelsen er praktisk anvendelig og kan tages i anvendelse uagtet om der (endnu) er konstateret alvorlig sygdom eller død som konsekvens af overtrædelsen.

Regler

Uddrag af asbestbekendtgørelsen (bkg. Nr. 1792/2015)

Kapitel 13 Straf og ikrafttræden

§ 41. Medmindre højere straf er forskyldt efter lov om arbejdsmiljø eller anden lovgivning straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år den, der:

1. overtræder § 3, stk. 1, §§ 4-5, § 6, stk. 3, §§ 7-13, §§ 15-22, §§ 24-29 og §§ 31-38,
2. ikke efterkommer påbud eller forbud, der er meddelt i henhold til bekendtgørelsen, og
3. tilsidesætter vilkår for tilladelser i henhold til bekendtgørelsen.

Stk. 2. For overtrædelse af § 3, stk. 1, §§ 4-5, § 6, stk. 3, §§ 7-10, § 13, §§ 15-22, §§ 29 - 30 og §§ 33-37 kan der pålægges en arbejdsgiver bødeansvar, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Det er en betingelse for bødeansvaret, at overtrædelsen kan tilregnes en eller flere til virksomheden knyttede personer eller virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Uddrag af arbejdsmiljøloven

Kapitel 15 Straf

§ 82. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år den, som

1. overtræder § 15, § 15 a, § 16, § 17, stk. 1 og 2, § 18, § 19, § 20, stk. 1, § 20 a, stk. 1, § 21, stk. 1, § 23, §§ 25-34, § 37, stk. 1 og 6, § 38, stk. 1, § 42, stk. 1, § 45, stk. 1, § 48, stk. 1, § 63, stk. 5, § 75, stk. 4, § 76, stk. 1, eller de af Det Europæiske Fællesskabs forordninger vedrørende forhold omfattet af denne lov,
2. lader arbejde udføre i strid med kapitel 9 og 10, leder eller fører tilsyn med sådant arbejde eller udfører arbejde i strid med kapitel 9,
3. ikke efterkommer påbud efter § 77, § 77 a, stk. 1 eller
4. undlader at meddele oplysninger efter § 22, stk. 2.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, når overtrædelsen har medført en ulykke med alvorlig personskade eller døden til følge.

Stk. 3. Ved straffens udmåling efter stk. 1, nr. 1, skal det, i det omfang arbejdsgiveren har opfyldt sine pligter efter lovens kapitel 4, betragtes som en skærpende omstændighed, at ansatte forsætligt eller groft uagtsomt overtræder lovgivningens krav om

1. anvendelse af personlige værnemidler,
2. anvendelse af udsagningsforanstaltninger,
3. anvendelse af beskyttelsesudstyr eller sikkerhedsforanstaltninger,
4. anvendelse af forsvarlige arbejdsmetoder eller
5. certifikater til kran eller gaffeltruck.

Stk. 4. Uden for de i stk. 3 nævnte tilfælde skal det ved straffens udmåling efter stk. 1 og 2 betragtes som en skærpende omstændighed,

1. at der ved overtrædelsen er sket skade på liv eller helbred eller fremkaldt fare herfor, uden at forholdet er omfattet af stk. 2,
2. at der tidligere er afgivet påbud efter § 77, stk. 1 eller 2, eller truffet andre afgørelser af Arbejdstilsynet om overtrædelse af loven om samme eller tilsvarende forhold,
3. at der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet opnået en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, eller
4. at overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

Stk. 5. Det skal betragtes som en særlig skærpende omstændighed,

1. at der for unge under 18 år er sket en ulykke med alvorlig personskade eller døden til følge, jf. stk. 2,
2. at der for unge under 18 år er sket skade på liv eller helbred eller fremkaldt fare herfor, jf. stk. 4, nr. 1,
3. at der for flere personer er sket skade på liv eller helbred eller opstået fare herfor, eller
4. at den pågældende fysiske eller juridiske person inden for 4 år tidligere er straffet en eller flere gange for grov overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen.

Stk. 6. Ved arbejdsgiverens overtrædelse af § 15, § 38, stk. 1, § 42, stk. 1, § 45, stk. 1, § 48, stk. 1, kapitel 9 eller kapitel 10 skal der ved straffens udmåling, jf. stk. 1, 2, 4 og 5, lægges vægt på virksomhedens størrelse. Tilsvarende gælder ved arbejdsgiverens manglende efterkommelse af påbud efter § 77 eller § 77 a, stk. 1, der omhandler disse bestemmelser.

Stk. 7. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel.

Stk. 8. Straffelovens § 23 om medvirken finder anvendelse på det i stk. 1 og 2 omhandlede strafansvar.

Stk. 9. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år ved overtrædelse af §§ 30-34 samt regler udstedt i henhold til § 35.

§ 82 a. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at Arbejdstilsynet i nærmere angivne sager om overtrædelse af arbejdsmiljøregler, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg kan tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en bøde som angivet i bødeforelægget. Det er en betingelse for bødeansvaret, at overtrædelsen kan tilregnes en eller flere til virksomheden knyttede personer eller virksomheden som sådan.

Stk. 2. Retsplejelovens regler om krav til indholdet af et anklageskrift og om, at en sigtet ikke er forpligtet til at udtale sig, finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

Stk. 3. Vedtages bøden, bortfalder videre forfølgning. Stk. 4. Vedtagne bøder tillægges udpantningsret.